

Doe rap je verhaal!

Jongeren maken creatieve raps over hoe zij kijken naar hun jeugdrechter.

“Je verbaast me altijd met hoe goed je me kent, terwijl ik eigenlijk niet zo goed weet wie jij bent. Ik zie je maar één keer op een jaar, hopelijk nog eens voor ik verjaar. Het waren vaak momenten met veel emotie, maar zoals jij het deed krijg je van mij promotie.”

De jeugdrechter speelt een grote rol in het leven van vele kinderen en jongeren. Hij beslist of een kind moet geplaatst worden, bepaalt de reactie op een misdrijf en kan verplichten om begeleiding op te starten. Toch weten we weinig over hoe kinderen en jongeren precies naar hun jeugdrechter kijken. In deze masterthesis werd op zoek gegaan naar een methode die aansluit bij hun leefwereld: ‘Rap je verhaal!’. Jongeren schreven in rapworkshops, op basis van vooraf opgestelde vragen, samen met een muzikant een rap over hun jeugdrechter. Deze raps werden geanalyseerd.

DE JEUGDRECHTER ALS BESTRAFFER OF ALS BESCHERMER?

De resultaten uit de rapworkshop tonen twee verschillende beelden van de jeugdrechter. Zo is er een groep jongeren die hun jeugdrechter ziet als iemand die hen straft en een andere groep die hem bekijkt als iemand die hen beschermt.

“Elke keer als ik haar zag kreeg ik een straf. Dan moest ik vastzitten. Elke keer als ik haar zag dan wist ik dat. [...] Je ziet haar en je zit vast.”

“Ik wil eigenlijk... Ze heeft mijn jeugd gered. Ja, ze heeft echt mijn jeugd gered”.

Deze dubbele rol zit vervat in het jeugdrecht. Zo moet een jeugdrechter de bescherming van het kind in acht nemen, maar ook grenzen aangeven en maatregelen treffen. Het is voor een jeugdrechter vaak moeilijk omdat hij in één situatie soms tegelijkertijd bestraffend en beschermend moet optreden.

EEN HAAT-LIEFDEVERHOUDING

De jongeren krijgen deze dubbele rol, mogelijk net zoals de jeugdrechter, niet gecombineerd. Het is hen vaak onduidelijk te weten wanneer de jeugdrechter hen straft en wanneer hij hen wil beschermen.

“Ik heb een haat liefde relatie. Langs de ene kant heb je het gevoel: ik heb haat, maar langs de andere kant, ze wouw mij wel altijd terugzien. Voor het minste dat ik deed. Ik moest naar haar. Ze haat mij, maar ze wil mij wel nog altijd zien.”

“Wa Wullah, ik kwam één keer te laat en ik moet twee weken in Beernem zitten. Ik kom één keer te laat.”

IS DE WERELD VAN JONGEREN EN DIE VAN DE MAGISTRATUUR ONVERZOENBAAR?

De jongeren geven in de workshops aan dat ze geen band hebben met hun jeugdrechter. Ze ervaren een confrontatie tussen hun eigen leefwereld en deze van de rechtbank. Ze voelen dit letterlijk doordat de jeugdrechter op een verhoog zit en zij op een stoel.

“Maar niet met zo een hamertje?”

“Nee, die kloppen niet met zo’n hamertje zene, die zeggen gewoon: ok ge kunt gaan. [...] Die zitten aan een toog en al.”

“Die moeten levenskennis hebben. Als Rachid van het jeugdhuis komt voor de rechter. Hij weet wat dat is om geen eten te hebben, facturen te moeten betalen. Hij weet waarom hij die shit doet. Dat hij kansen geeft. Tuurlijk. Daarom levenskennis.”

Opvallend is dat de jongeren die de jeugdrechter aanzien als een straffer niet het gevoel hebben dat ze gehoord worden. Ze stellen dat ze enkel worden aangesproken op hun gedrag.

“Die doen alsof dat die zo met u meeleven of zo, maar voor de rechter zijn wij zo maar een cijfertje.”

De jongeren die vanwege hun thuissituatie bij de jeugdrechter komen, hebben daarentegen wel het gevoel dat ze gehoord worden.

“Ja, ik ja, ik vind dat die mij goed opvolgt, want met elke vraag dat ik stel is ze ook akkoord en weet ze waarom ik dat ook stel. [...] Maar omdat die ja zegt, weet je ook wel dat die weet wat er allemaal aan de hand is.”

Elke jongere wil een jeugdrechter die hen kent en begrijpt. Ze willen iemand die letterlijk naast hen zit en samen zoekt naar een oplossing. Ze aanvaarden allen dat iemand uiteindelijk een beslissing neemt.

NAAR TWEE SOORTEN JEUGDRECHTERS?

Dit onderzoek toont ons dat jongeren het belangrijk vinden dat er een jeugdrechter is die beslissingen neemt, zowel om hen te beschermen als om sanctionerende maatregelen uit te spreken. Vooral bij dit laatste stellen ze dat de jeugdrechter hun leefwereld moet kennen om aanvaardbare beslissingen te nemen. Daarnaast is het aangewezen voor beide groepen een specifieke jeugdrechter te voorzien zodat er een duidelijk onderscheid is tussen de rechter die hen begrenst en mogelijk sanctioneert en diegene die hen beschermt tegen een verontrustende thuissituatie.

MEER ONDERZOEKERS AAN HET RAPPEN?

Met dit onderzoek werd aansluiting gezocht bij de jongeren. Onderzoek, ook al komen jongeren zelf aan het woord via interview of focusgroepen, staat vaak nog ver af van hun 'echte' leefwereld. Door uit de comfortzone van traditionele onderzoeksmethoden te stappen, zorgden we ervoor dat de jongeren informatie konden delen vanuit hun eigen leefwereld. We hopen op deze manier een stap te zetten in de goede richting om de kloof tussen wetenschap en de leefwereld van jongeren te overbruggen.
